

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Teze bakalářské práce

**Významné změny v právních předpisech ČR regulujících
účetnictví k 1. 1. 2016 a jejich důsledky**

Kateřina Chvojková

© 2017 ČZU v Praze

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem Významné změny v právních předpisech ČR regulujících účetnictví k 1. 1. 2016 a jejich důsledky je zaměřena na hlavní změny v Zákoně 563/1991 Sb., o účetnictví, které vstoupily v platnost k výše uvedenému datu.

V práci je uveden podrobný přehled změn, které zásadním způsobem ovlivňují způsoby vedení účetnictví v České republice a jsou výsledkem implementace evropské směrnice do českého právního řádu.

Tato bakalářská práce je dělena na dvě základní části, teoretickou a analytickou. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy z oboru účetnictví, jsou popsány důležité změny týkající se dělení účetních jednotek, jednotlivých účetních výkazů, nově vzniklých účtů a jednoduchého účetnictví. V analytické části jsou jednotlivé změny a jejich důsledky demonstrovány na praktických případech konkrétní české firmy. První praktický příklad analyzuje dopady změn ve výkazu zisku a ztráty, druhý příklad analyzuje dopady změn v rozvaze podniku.

Klíčová slova: Účetní jednotka, rozvaha, účetní závěrka, zákon o účetnictví, směrnice, výkaz zisku a ztráty, jednoduché účetnictví.

Úvod

Novela Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb. s sebou na začátku roku 2016 přinesla řadu změn v účetnictví, které postihují všechny české podnikatele. Cílem změn je harmonizace s předpisy EU, zároveň snížení administrativní zátěže a další optimalizace podnikatelského prostředí, zejména pak pro živnostníky, malé a střední firmy. Právě statisíce živnostníků, malé a střední firmy, jsou motorem a současně stabilizátorem kvalitně fungující tržní ekonomiky. Zda skutečně budou zavedené změny úlevou pro české ekonomické subjekty, bude teoreticky zpracováno v následujících kapitolách a následně prakticky analyzováno na případu konkrétní středočeské firmy, která podniká v oboru stavebnictví a má aktuálně 54 zaměstnanců.

Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je charakterizovat změny v právní úpravě účetnictví k 1. 1. 2016, detailně analyzovat jejich dopady na vypovídající schopnost finančních výkazů a zachytit změny a jejich důsledky na praktických příkladech.

Cílem teoretické části je vyzdvihnout a podrobně popsat zásadní změny v novele zákona o účetnictví, které byly podmíněny implementací evropské směrnice do českého právního řádu. K tomu v teoretické rovině předvést, jak jsou nově členěny účetní jednotky a jakým způsobem musí vykazovat výsledky své ekonomické činnosti. Cílem praktické části je analyzovat důsledky zavedených změn popsaných v teoretické části na konkrétní českou firmu a podrobně metodou komparace porovnat změny mezi roky 2015 a 2016 v jí zpracovávaných základních účetních výkazech.

Metodika

V první fázi zpracování bakalářské práce budou nastudována data získaná z odborné české i zahraniční literatury, odborných článků a právních předpisů. Bude provedena jejich kritická analýza a za pomoci syntézy a dedukce bude zpracován ucelený přehled dané problematiky.

V teoretické části práce budou vymezeny základní předpisy regulující účetnictví v České republice a Evropské unii, způsob implementace evropských směrnic do českého práva a s tím související zásadní novelizace účetního systému k 1. 1. 2016. Detailně bude přiblížen nový způsob kategorizace účetních jednotek a podmínky jimi zveřejňovaných účetních výkazů, zpracování účetní závěrky včetně teoretického shrnutí změn Výkazu zisku a ztráty, Rozvahy a Přílohy účetní závěrky. Bude provedena analýza dopadů změn novely

účetnictví do vypovídací schopnosti finančních výkazů s využitím metody dedukce. Zjištěné souvislosti budou demonstrovány na praktických příkladech. K formulaci závěrů bude použita metoda indukce.

Analytická část bude zaměřena na komparaci finančních výkazů sestavených podle předpisů platných v roce 2015 a 2016. K analytickému porovnání budou vybrány zveřejněné výkazy konkrétní české firmy spadající do kategorie středních účetních jednotek. Metodou komparace budou detailně zpracovány dva praktické příklady s ohledem na obsah a vypovídací schopnost modifikovaných účetních výkazů. Podrobně bude analyzován Výkaz zisku a ztráty a Rozvaha firmy. Metodou syntézy a dedukce budou na závěr objektivně zhodnoceny důsledky provedených změn v právní úpravě účetnictví k 1. 1. 2016.

Výsledky a doporučení

Na základě provedeného porovnání Výkazu zisku a ztráty za rok 2015 vůči roku 2016 lze konstatovat, že většina řádků výkazu zůstala nezměněna. Určité součtové řádky byly ve výkazu zrušeny, jako například obchodní marže, výkony či přidaná hodnota. Tyto změny mohou činit různým firmám problémy, neboť se původně podle ukazatelů orientovaly, ale původní ukazatele lze z těchto řádků velmi rychle dopočítat. Z objektivního hlediska se nejedná o zásadní problém, neboť každý účetní by měl být schopen tyto hodnoty vypočítat. Ve výkazu došlo k podrobnějšímu členění a vhodnějšímu řazení řádků, což má pozitivní dopad na přehlednost a vypovídající schopnost celého výkazu. Napomáhá tomu také vytvoření několika nových součtových řádků. Výnosy a náklady jsou lépe členěny a nově formulovány oproti výkazu z roku 2015. Novinkou v roce 2016 je řádek čistého obrátu, jenž je jedním z hlavních kritérií pro kategorizaci účetních jednotek. Jednou z největších změn je účtování aktivace, která se nově účtuje na účty účtové skupiny 5 a ve výkazu se zobrazuje na novém řádku mínusem. U firem, které ve větším rozsahu provádějí aktivaci, dochází ke snížení celkového objemu výnosů a tím i snížení účetního obrátu. Na jedné straně mohou účetním jednotkám vznikat problémy, kdy musí mateřským firmám zdůvodňovat, z jakého důvodu náhle poklesl jejich účetní obrat, na straně druhé je však patrný jednoznačně pozitivní efekt harmonizace účtování s mezinárodními účetními standardy IFRS, které takto historicky fungují.

Výkaz zisku a ztráty od roku 2016 s sebou přinesl zejména pozitivní efekty na jeho vypovídající schopnost. Negativní stránkou, jak bylo uvedeno výše, jsou některé chybějící hodnoty, podle kterých se dříve vedoucí rozhodovali. Pro tento případ je autorkou doporučeno, aby byl ve firmě ve spolupráci s IT-oddělením zpracován jednoduchý program,

pomocí kterého budou automaticky při vytváření výkazu vypočítány a zobrazeny tyto chybějící hodnoty v sekundárním souboru. Kdykoli se vedoucí na chybějící data potřebná k manažerskému rozhodnutí dotáže, bude je mít ihned k dispozici a účetní je nebude muset znovu generovat z účetního systému a manuálně dopočítávat.

Na základě podrobné analýzy výkazu Rozvaha z roku 2015 a z roku 2016 bylo zjištěno, že nedošlo k žádným výrazným změnám, které by podstatně změnilo jeho vykazovací schopnost. Ve výkazu došlo zejména k úpravě řazení jednotlivých řádků a k doplnění součtových řádků, což je vnímáno pozitivně. V oblasti závazků jde především o přejmenování daných řádků a správné zatřídění položek. Nově přidané součtové řádky slouží k rychlejší orientaci manažerů či věřitelů. Aktuálně jsou bankovní úvěry přiřazeny mezi krátkodobé a dlouhodobé závazky a jsou rozděleny a vykazovány podle délky splatnosti. Následkem této změny není viditelný celkový součet úvěrů. Pro zjištění tohoto ukazatele je nutné sčítat řádky ve výkazu. Hodnoty úvěrů jsou detailněji vykazovány v Příloze účetní závěrky. Ačkoli u výkazu Rozvaha není změna vykazovací schopnosti tak markantní jako u Výkazu zisku a ztráty, lze konstatovat, že je také v zásadě pozitivní.

Je nutné upozornit, že poskytování veškerých účetních informací bylo výrazně omezeno podle velikosti účetní jednotky a jejich rozsah, resp. požadavek na zveřejnění, je přímo závislý na velikosti účetní jednotky. To může mít negativní dopady na vypovídající schopnost finančních výkazů. Je-li vzat v úvahu fakt, že největší podíl firem, resp. živnostníků, spadá do kategorie mikro účetních jednotek a ty nemusí zveřejňovat výkaz zisků a ztráty vůbec, teoreticky klesá vypovídací schopnost tohoto důležitého výkazu až o 100%. Jde o nevýhodu na straně uživatelů účetních výkazů, kteří jsou o informace částečně nebo úplně ochuzeni, neboť již nemusí být po novele zákona účetními jednotkami zpracovávány a zveřejňovány. Přesto zde převažují pozitivní důsledky ve vypovídací schopnosti výkazů od velkých, resp. auditovaných účetních jednotek nad absencí dat od jednotlivých drobných podnikatelů.

Závěr

Hlavní pohnutkou novelizace zákona byla harmonizace českých účetních předpisů s předpisy EU. Tento úkol byl z velké míry naplněn a do budoucna přinese mnohým subjektům zejména snazší orientaci při porovnávání účetních výkazů různých evropských firem. Neméně důležitou pohnutkou přijetí novely bylo snížení administrativní zátěže pro nejmenší podniky a živnostníky. Zásadní změnou byla právě kategorizace účetních jednotek. Jednoznačně pozitivní změna, která přizpůsobuje objem povinností velikosti účetní jednotky. Snížení administrativní zátěže pro menší účetní jednotky, které nově nemusí

zpracovávat výkazy v plném rozsahu, však s sebou na druhé straně nese nevýhodu pro uživatele účetních výkazů, kteří mohou být o informace částečně nebo úplně ochuzeni.

Účetní výkazy poskytují nyní částečně odlišné informace. Efekty změn s ohledem na jejich vypovídající schopnost jsou převážně pozitivní a negativa v podobě chybějících řádků důležitých pro rozhodování některých vedoucích a manažerů mohou být poměrně snadno eliminována prostřednictvím úpravy účetního programu. Závěrem lze tedy tvrdit, že v dlouhodobém horizontu budou mít provedené změny pozitivní důsledky na jednotlivé účetní jednotky i celé hospodářství.

Seznam použitých zdrojů – vybrané bibliografické citace

BŘEZINOVÁ, Hana, 2016. *Účetní předpisy pro podnikatele (zákon o účetnictví, prováděcí vyhláška k zákonu, ČÚS)*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-064-7.

MÜLLEROVÁ, Libuše, ŠINDELÁŘ, Michal, 2016. *Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích*. Praha: GRADA Publishing. ISBN 978-80-247-9073-7.

RYNEŠ, Petr, 2016. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka: průvodce podvojným účetnictvím k 1. 1. 2016*. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7263-994-6.

VYHLÁŠKA č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991, 2002, [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z WWW:

<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=54043&nr=500~2F2002&rpp=15#local-content>

ZÁKON č. 563/1991 Sb., o účetnictví, 1991 [online]. [cit. 2017-10-03]. Praha: Ministerstvo financí, 2016, ročník 2015, částka 92, číslo 221. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/ucetnictvi-a-ucetnictvi-statu/ucetni-reforma-verejnych-financi-ucetnic/pravni-predpisy/platna-legislativa-zakony/2016/zakony-pro-rok-2016-pro-ucetnictvi-statu-25444>